

HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA
FOEDUS PANEUROPAEUM CROATICUM

Glas

BROJ 9 • VELJAČA 1998. • godina III

PANEUROPE

HRVATSKA U SRCU EUROPE

Dubrovnik - Dresden - Zagreb - Berlin

Svi oni - u nas i u inozemstvu - koji su se do sada s pravom šžalili da ima vrlo malo knjiga kojima se Hrvatska i njena kultura mogu prikladno i kompetentno predstaviti u svijetu tako, da najvažnije obavijesti budu pristupačne i zanimljive izvan užih stručnih krugova - sada mogu biti zadovoljni: na jedva stotinjak stranica - u riječi i slici - naša se zemlja zorno vraća u srce Europe knjigom *SREDOZEMNI I SREDNJOEUROPSKI KULTURNI KRAJOLICI HRVATSKE*, tiskanom istodobno u četiri izdanja: na hrvatskom, engleskom, njemačkom i francuskom jeziku. Vratila se ta knjiga u dvostrukoj ulozi: kao prošireni katalog istoimenoj izložbi - postavljenoj po prvi puta u Europskom parlamentu u Strassbourgu - ali i samostalno, naprosto kao dobrodošao priručnik.

Unatoč tome što naš suvremenik obavijesti sve češće traži na malome ekranu, pa je moguće kazati da je *Gutenbergova galaksija* prepustila prvenstvo globalnoj vladavini elektroničkih čuda, disketa se baš nikakvim čudom ne može pretvoriti u knjigu koja uvijek iznova očarava svojom neposredovanom predmetnošću. Osobito ako je zna- lački napisana, a to se za ovo izdanje sigurno može reći. Imena autora (R. Katičić, A. Rendić-Miočević, R. Ivančević, J. Bratulić i M. Ježić) jamče znanstvenu kompetenciju, a svatko može prosuditi koliko su uspjeli u tome da stil iska- za prilagode širokom krugu naobraženih i za Hrvat- sku zainteresiranih čitate- lja.

Kad je prvi puta predstav- ljeno javnosti, u *Dubrovniku*, krajem rujna 1997. u predavao- nici Međunarodnog sveučilišnog centra (govorili su urednik M. Ježić, I. Martinović i glavni urednik ERASMUS Naklade /distributera knjige/ S. Lipovčan) pojava ovog izdanja izazvala je zanimanje lijepog broja dubrovačkih intelektualaca a istoi-

mena je izložba bila postavljena u atriju palače Sponza. Bogat- stvo i vrednote kulturne baštine Dubrovnika istaknute su u knjizi primjereno svojoj specifičnoj težini a kontekstuirane u cjelinu kulturnog (krajo) lika zemlje. Ako se s predstavljanim knjige započelo kod kuće, i to na pravom mjestu - odmah je sli- jedilo gostovanje u inozemstvu: izložba i knjiga odmah su iz Dubrovnika otputovale u *Dresden* i već 7. listopada osvanule u parlamentu te njemačke savezne zemlje, gdje su na otvaranju izložbe i predavljanju govorili glasnogovornik zastupnika u Saskom parlamentu g. Volker Schimpff, potpredsjednik Saskog parlamenta g. Heiner Sandig, predstavnik tvrtke DePfa Immo- bilienmanagement AG, Dresden, g. Hans Christian Schneider i M. Ježić. Dresdenski parlament bio je domaćinom izložbi sve do kraja listopada, kad su izložci i knjige nastavili put do *Ber- lina*, pri čemu se organizatorima pridružio i Generalni konzul- lat Republike Hrvatske u njemačkom glavnom gradu. U među-

vremenu knjiga je u pri- sutnosti brojnih javnih i kulturnih radnika pred- stavljena i u Zagrebu, 6. studenoga, u foyeru Hrvat- skoga narodnog kazališta (govorili su B. Jeren, M. Andrić, M. Ježić i S. Lipov- čan, a u ime bolešću spri- ječenog akademika Kati- čića njegov je predgovor pročitao dramski umjetnik Z. Crnković).

U nedjelju, 9. studenoga započeo je hrvatsko-nje- mački kulturni tjedan *Tre- či dani T. Ujevića* u orga- nizaciji Internacionalnog kazališta WIND-SPIEL, a prvi je događaj *Tjedna bi-*

lo otvaranje izložbe u Kulturnom centru *Werkstatt der Kulturen in Berlin*. Tom su prigodom govorili generalni konzul RH u Berlinu I. Lukanović, "kućedomaćin" - ravnatelj Centra A. Fre- udenberg, urednik M. Ježić i S. Lipovčan. Berlinci su izložbu mogli pogledati do kraja studenoga. (S. L.)

S promocije knjige "Sredozemni i srednjoeuropski kulturni krajolici Hrvatske" u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu

Strasbourg

PANEUROPA JE CIJELA EUROPA

U Strasbourgu je u Palači naroda 13. i 14. prosinca 1997. godine održana Opća skupština Međunarodne paneuropske unije. Predsjedavao joj je dr. Otto von Habsburg, međunarodni predsjednik, a u razdobljima njegove odsutnosti zbog povremenih obveza, dr. Mislav Ježić, prvi potpredsjednik. U radu Opće skupštine sudjelovala je i službena delegacija Hrvatske PEU (sedam članova), te šest članova HPEU - Ogranak Karlovac kao gosti.

Na ovome skupu članova-delegata iz svih nacionalnih organizacija Paneuropske unije sve su delegacije podnijele izvješća o svojem radu u protekle dvije godine, a potom su se iznosili zadatci i planovi rada za slijedeće razdoblje.

U skladu s načelom Međunarodne PEU "Paneuropa je cijela Europa" donesena je na prijedlog Njemačke PEU rezolucija od 9 točaka u kojoj se na temeljima načela PEU posvećuje pažnja zaključcima Luxembourškoga sastanka na vrhu od 12. i 13. prosinca 1997. Rezolucija se protivi dijeljenju zemalja kandidata za pristup Europskoj uniji na prvu i drugu skupinu i zalaže da se sa svima vode pregovori usporedno pa da se primaju redom kojim zadovolje kriterije, a posebice one koje je 1993. Vijeće Europe donijelo u Kopenhagenu, s naglaskom na demokraciji, pravnoj državi, ljudskim i manjinskim pravima. Za nas je bitno da se u čl. 7 upozorava i na narode s kulturnim identitetom koji, kao Hrvati, koji se spominju prvi na popisu, "moraju imati pravo postati članovima EU i zahtijeva se da ih se u najkraćem roku uvrsti u krug ozbiljnih kandidata za pristup u EU."

Među drugim rezolucijama za nas je bitna i ona o europskoj politici sigurnosti i obrane koju je Opća skupština na prijedlog Francuske PEU prihvatila nakon dužega pregovaranja. Rezoluciji kojom bi se europskim sustavom sigurnosti koji uključuje vojne i redarstvene snage jamčila politička solidarnost među članicama EU i nepovrjedljivost granica, naša je delegacija dala jasnu podršku pod uvjetom da se u čl. 7 doda stavak: "U tome pogledu treba posvetiti posebnu pažnju onim granicama u Europi koje su se pokazale najranjivijima i najugroženijima tijekom sukoba i napetosti kojima smo bili svjedoci: granice Hrvatske, Bosne i Hercegovine, ili pak Makedonije, baltičkih država itd. Čuvanje tih granica mora se ugraditi u koncepciju europske sigurnosti." Smatrali smo da je strateška znatnost Hrvatske nekima, poput Francuza, možda uočljivija od njene gospodarske zrelosti ili zanimljivosti

za EU, te da takvi argumenti u rezoluciji koja se šalje glava europskih država i vlada mogu poravnavati tlo za shvaćanje Hrvatske kao korisna i ozbiljna kandidata za EU. I dobili smo podršku Opće skupštine.

Drugi dan zasjedanja, u nedjelju, dali su izvješća o radu i prilikama međunarodni predsjednik dr. Otto von Habsburg, zatim g. Stephan Baier u ime generalnoga sekretara, te Hans Kijas u ime računovodstva. Slijedila je rasprava, a na kraju se govorilo o planovima rada za slijedeću godinu i razdoblje pred nama. Na kraju je planove za rad Međunarodne PEU sintetizirao prvi potpredsjednik dr. Mislav Ježić. Naglasio da je članovi MPEU koji su članovi Europskoga parlamenta imaju mnogo konkretnih zadataka na proširenju EU do Paneurope (a prvo na cijelu Srednju Europu) i na preustrojtstvu europskih tijela, ali da i sama PEU još ima mogućnosti proširenja i na Zapadu na Portugal i Irsku, i u srednjoj Europi na Poljsku, i u istočnoj na Ukrajinu, jer u njima ili još nema organizacija PEU ili ne obuhvaćaju cijelu zemlju. Podsjetio je članove Skupštine na temeljna načela PEU koja u tome radu trebaju nadahnjivati članove i koja odlikuju PEU među drugim političkim pokretima: od poštovanja slobode kojoj je naličje odgovornost, preko patriotizma koji može biti i nacionalni i europski, ali ne smije isključivati ostali svijet, do poštovanja ljudske osobe u kršćanskom duhu i podređivanja ciljeva država, pa i Europske unije, dostojanstvu osobe njihovih građana da se nikada više ne bi dogodio totalitarizam i da bi se u granicama Europe gradilo carstvo slobode.

Prof. dr. Mislav Ježić

Sa skupa u Strasbourgu u Palači naroda 13. i 14. prosinca 1997. godine

Zahvala Predsjednika Jacquesa Chiraca

Gospodine predsjedniče,

Predsjednik Republike živo Vam se zahvaljuje na francuskom izdanju knjige "Sredozemni i srednjoeuropski kulturni krajolici Hrvatske", koju ste mu ljubazno poslali.

Bio je vrlo dirnut popratnim pismom i zadužuje me da Vam prenesem njegovu duboku odanost vezama koje spajaju povijest naših dviju zemalja, tako blistavo izloženima u toj knjizi.

Molim Vas, primite, gospodine predsjedniče, izraze mojega visokoga poštovanja.

Glavni tajnik Predsjednika Republike
Dominique de Villepin

IME ZA BOŽIĆ JE VJEČNOST KOJA JE UŠLA U VRIJEME

Nakon što je u uvodnoj riječi slušatelje pozdravio voditelj tribine prof. Juraj Kolarić, slušateljstvu se obratio prof. dr. Bonaventura Duda predstavljajući knjigu "Nous Croyons en Jesus Christ" koja mu je poslužila kao inspiracija u pripremanju predavanja za ovu tribinu. Radi se zapravo o zapisima odnosa kulture i crkve i izjavama 250 francuskih intelektualaca o tome što je za njih Isus Krist.

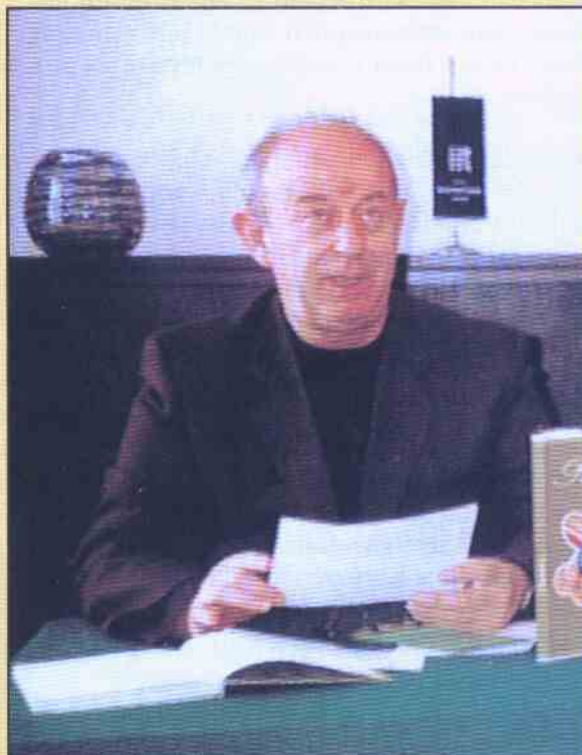
Jedan od anketiranih je odgovorio: "Bio sam osjetljiv na čudesno i odjednom sam postao svjestan da to čudesno, koje nadilazi moje želje, zaista postoji. Spoznao sam da je to zaista istina, istina koja je u Isusu Kristu, u njegovu životu i smrti, uskrsnuću, objavi, i istina što proizlazi iz njegova nauka. On je živi trag nevidljive Očeve riječi i gospodar svijeta."

Ova uvodna misao jednog francuskog intelektualca potakla je i prof. dr. Dudu da se zapita, a kako je to s našim intelektualcima. Djelomice, odgovor je dobio davnih godina. Evocirajući svoj kratki slučajni susret s Miroslavom Krležom 1957. godine ispričao je slušateljstvu kako ga je Krleža pitao: "Molim Vas kako još možete vjerovati u Boga kraj tolikih metafizika o Bogu?" Rekao sam mu... "Gospodine akademike, kad bi se o metafizici radilo, ne znam da li bi bio vjernik". Sav osupnut, pomalo dramatski Krleža mi je rekao: "Pa, molim Vas, na temelju čega vi vjerujete?" A ja sam odgovorio: "Na temelju Isusa Krista, on je moje polazište u vjerovanju."

Od tog susreta, od toga datuma, čvrsto je odlučio da će svoja profesorska znanja, svoja predavanja, svoja izlaganja usmjeriti na promicanje te istine o Isusu Kristu, spoznavajući da ljudi, bez obzira na svoja znanja, akademske ili profesorske titule, nisu imali prilike više saznati o Isusu Kristu.

Krist utemeljitelj povijesti

I onda je počeo tragati, razočaravajući se u tom traganju kako je malo zapisa o Kristu. Tada dolazi njegovo drugo nenadano otkriće, kao i onaj slučajni razgovor s Krležom: Pasternakova knjiga "Dr. Živago" koju, priznaje, nikad nije pročitao do kraja ali ga osobito dojmila jedna rečenica gdje piše da je Krist utemeljitelj povijesti. Za njega je to zvučalo kao proročanstvo 20. stoljeća. Da čovjek može biti bezbožnik, da može ne znati ima li Boga, ali da taj isti čovjek zna da živi - ne u prirodi nego u povijesti - i da je tu povijest prema suvremenim shvaćanjima utemeljio Isus Krist, i da je temelj povijesti evanđelje. I na kraju, pitajući se što je povijest, spoznajemo

Prof. dr. Bonaventura Duda

da je to utvrđivanje vjekovnog napora za dosljedno odgonetanje smrti. Radi toga ljudi pišu simfonije, otkrivaju elektromagnetske valove i čine niz drugih stvari u spoznavanju. Sva ta otkrića pretpostavljaju duhovnu spremu, a temelj nalaze u Evanđelju i ključnim mislima Evanđelja, a to su ljubav prema bližnjemu (taj najviši oblik ljudske energije što ispunjava ljudska srca), sloboda ličnosti i shvaćanje života kao žrtve.

Uljudbeno, to je apsolutna novost naše ere jer se poslije Krista počelo živjeti za drugog, za bližnjeg, za potomstvo. To je ono što je Krist unio u europsku pa i svjetsku civilizaciju - unio je ljubav. Unio je ono što je koncizno rečeno u jednoj rečenici apostola "Nitko ne ljubi Boga tko ne ljubi čovjeka".

Navodeći na kraju tu svoju osobnu spoznaju Krista i spoznaju da se čovjek ne može spoznati bez Krista prof. dr. Bonaventura Duda slikovito je izložio tu svoju slutnju besmrtnosti stihovima na grobu Tina Ujevića.

*Leti ko lišće što vir ga vije,
za let si, dušo, stvorena;
za zemlju nije, za pokoj nije
cvijet što nema korijena.*

Vrijeme i 2000. godina

Rezimirajući svoje izlaganje, prof. dr. Duda osvrnuo se i na pristup 2000. godini. On smatra da je taj dan "x" nadolazeći i stalno eruptivan. Stoljeće koje se približava ne smije se smatrati jednostavno kao sljedeći korak u slijedu vremena već samo kao postaja hoda čovječanstva prema njegovoj konačnoj sudbini. Dvjetisućita godina nije samo vrata u sljedeće tisućljeće. To su vrata vječnosti koja se u Kristu i dalje otvaraju nad vremenom i daju vremenu pravi smjer i pravo značenje. To otkriva našem duhu i našem srcu prostor za promatranje budućnosti.

Vrijeme se, često, malo cijeni. Ono kao da obmanjuje čovjeka svojom neizvjesnošću, svojim brzim tijekom koje sve čini ispraznijim. Ali ako je vječnost ušla u vrijeme onda se i samo vrijeme mora priznati kategorijom bogatom vječnošću. Njegov nezaustavljivi tijek nije putovanje prema ništavilu nego hod prema vječnosti, Prava opasnost nije provoditi vrijeme, nego provoditi ga loše, odbijajući vječni život koji je Krist u vremenu i po vremenu ponudio. Ta duboko teološka i filozofijska pitanja koja je zaista i teško zabilježiti kao članak jer tribinu treba poslušati da bi se u potpunosti spoznale sve misli velikana kao što je Bonaventura Duda, čovjek pisane riječi, ali i govornik i pjesnik, on je završio stihovima Jeronima Kornera:

*"O - čuva cijeli svijet
O Njemu spomen čist.
Bio je čovjek, Bog i cvijet,
A zvao se - Isus Krist."*

Nakon izlaganja, vrlo inspirativno, i krajnje jednostavno za slušače prof. Juraj Kolarić osvrćući se na predavanje zahvalio je profesoru. dr. Bonaventura Dudi riječima:

"Iako smo možda očekivali po naslovu tribine neke podatke o Božiću, dobili smo predivni esej o Božiću na drugi način, na način svojstven Bonaventuri Dudi koji je svoj odgovor temi u susret Božiću započeo pitanjem tko je i što je za nas Isus Krist. Počeo je zapravo stožernim pita-

njem s kojim se svaki čovjek ove naše civilizacije mora susresti, pogotovo u ove predbožićne dane. Isus je Evanđeljem dao novu definiciju čovjeka, a ta definicija glasi: ČOVJEK JE MOJ BLIŽNJI. Sam Krist u svojoj žrtvi, postupajući po geslu da je bolje da umre jedan nego čitav narod, unosi sebe, ali i sam odlučuje o sebi. To je ta velika dimenzija kršćanstva koja progovara prije ili kasnije protiv svakog totalitarizma.

Iz činjenice da je Bog zbog nas uzeo tijelo prof. Duda izvodi jednu veliku teološku istinu. Istinu da se od tada isplati biti čovjek. Mi smo više JA kada smo više i više MI. Time dolazi do fascinantne poruke kršćanstva. Ime za Božić je VJEČNOST koja je ušla u vrijeme.

Na niz zanimljivih pitanja odgovorio je prof. Duda u svom stilu tako da je publika ta njegova objašnjenja i blaženi osmijeh na kraju odgovora popratila svaki puta dugotrajnim aplauzom, a pogotovo kada je publici predložio da zajednički zapjevaju "Svim na zemlji mir veselje."

Hrvatska paneuropska unija imala je tako čast da ugosti i sasluša velikana hrvatske duhovne katoličke misli. Čovjeka nepresušnog znanja, životnog iskustva, duhovnog bogatstva. Čovjeka koji odiše radošću pri svakom susretu s čovjekom, koga veseli svaki dijalog sa sugovornikom, koji blagim osmijehom plijeni pažnju slušatelja. Zato, na kraju, ponavljamo riječi uvodničara prof. Kolarića koje je predstavljajući dragog gosta rekao "Bijah kad se smijah".

Taj njegov božanstveni osmijeh u ove predbožićne dane prenesen je i na mnoge članove Paneuropske unije u danima očekivanja Božića.

Ž. O.

*Dio stalnih i pažljivih slušatelja
naših tribina*

**Mr. Nenad Porges, dipl. oecc.,
ministar gospodarstva u Vladi RH**

TRIBINA

Razvitak hrvatskog gospodarstva najbolja potvrda pripadnosti Europi

Voditelj, dipl. ing. Mirko Barišić pozdravio je nazočne i naglasio da smo se ponovo, nakon malo duže pauze, našli u prostorijama HPEU na, kako on sam smatra, veoma popularnim tribinama. Naglasio je da će se većina vjerojatno pitati zašto su opet na dnevnom redu gospodarske teme i odmah dao jednostavan odgovor da je pitanje gospodarstva, ne samo u Hrvatskoj, postalo ne samo gosparsko pitanje u Europi i svijetu nego jedno "par excellence" političko pitanje. Nadalje je naglasio da gospodarsko konsolidiranje znači da treba stvoriti društveno stabilnu situaciju a jedna je od prvorazrednih zadaća nas u Hrvatskoj upravo to postići. On se osobno bavi već duži niz godina tim pitanjima i ima poprilično iskustva ali misli da ta pitanja nikada nisu bila tako "oštro" postavljena kao danas. Baviti se strategijom-filozofijom gospodarstva nije samo problem Hrvatske nego problem cijele Europe i svijeta. Europska unija, u pokušajima procesa da se ona stvori, susreće se sa puno problema i poteškoća i svima nam je jasno ako se ne riješi to gospodarsko pitanje sve drugo dolazi pod znak pitanja. Danas EU bilježi preko 25 miliona nezaposlenih i taj problem se ne odražava samo materijalno nego i psihološki i društveno na sve žitelje Europe. I, kada se netko mora baviti gospodarskim problemima kao mi u Hrvatskoj, onda je taj posao samozahtevan, težak i složen, ali je uvjeren da današnji naš predavač i gost može odgovoriti na to pitanje, zahvaljujući njegovoj energiji, iskustvu i izobrazbi i prema njegovoj prosudbi usudi se tvrditi da je on možda danas za ovaj trenutak Hrvatske najbolje rješenje. Zadaća nije laka ni jednostavna ali bez rješavanja tog pitanja ni budućnost Hrvatske se u konstruktivnom smislu ne može ni zamisliti ni riješiti. Posebno je naglasio da je Hrvatska paneuropska unija dio, većina to zna, Europske unije i ovom prilikom želi to istaći, jedina europska organizacija koja u ovo doba postojanja samostalne države Hrvatske, nikada nije dovela u pitanje Hrvatsku, njezinu opstojnost i pripadnost Europi nego je upravo činila napore preko svojih institucija kao što je npr. Parlament u Strasburgu i razne komisije, a i mi, kao dio Europske unije, moramo biti zahvalni našim kolegama i ulagati dalje napore da promičemo takav trend i takvu jednu filozofiju i ako i mi sa svoje strane budemo i dalje radili na tome da se Hrvatska u tom smislu promiče, naići ćemo na podršku kao i do sada kod naših kolega u Europskoj uniji.

Mr. Nenad Porges:

Poštovane dame i gospodo,

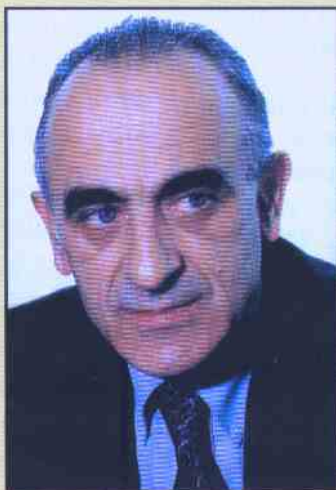
Zahvaljujem g. Barišiću na uvodnom izlaganju te mi je posebno zadovoljstvo kao jednom dugogodišnjem članu HPEU biti predavač. Zapravo izraz "predavanje" je malo pretenciozan, ja sam to zamislio kao možda svojevrsnu skicu mojih razmišljanja, posvema svijestan da sam ministar gospodarstva u Vladi RH.

Izuzetno mi je zadovoljstvo obratiti vam se na tribini Hrvatske paneurposke unije u trenutku koji je, usudujem se reći, presudan za trajno pozicioniranje Hrvatske u svoje prirodno i institucionalno europsko okruženje, a

u kontekstu procesa priključivanja novoj europskoj gospodarskoj i sigurnosnoj arhitekturi.

Tijekom zadnjih godina sveprisutni svjetski i europski procesi globalizacije i gospodarske liberalizacije doveli su do izražene i tijesne povezanosti proizvodnje, trgovine, ulaganje, tehnologije, informatike i održivog razvitka i samim time do međuovisnosti pojedinačnih gospodarstava. Proizvodnja, trgovina i financijski tokovi se sve više objedinjuju prelazeći državne granice i tvoreći globalno gospodarstvo koje nudi nove mogućnosti, no istovremeno donosi i nove izazove i zahtjeva nove i kreativne ideje.

Nema mjesta sumnji da je Republika Hrvatska dio tog sveobuhvatnog procesa, te je stoga jasan i nedvojbeni prioritet i strateški cilj Hrvatske ući u krug zemalja koje ujednačavaju svoje zakonodavstvo, liberaliziraju trgovinu i poduzetništvo te tijekom kapitala i usluga. Alternative uključivanju u međunarodne tokove kroz procese globalizacije i liberalizacije, ukoliko poželjnom ne ocijenimo političku i gospodarsku izolaciju, stagnaciju gospodarstva, ukoliko nepovoljnije uvjete poslovanja u odnosu na druge zemlje koje međusobno ukidaju gospodarske barijere, jednostavno nema. U tome se nalazi odgovor na pitanje, ako se uopće još i postavlja, zašto WTO, CEFTA, EU, PARTNERSTVO ZA MIR ILI NATO. Stoga mi dozvolite izreći kako nije samo razvitak hrvatskog gospodarstva najbolja potvrda pripadnosti Europi, već je, jednako tako, uključivanje u međunarodne gospodarske tokove i europske integracije osnova za rast i održivi razvitak hrvatskog gospodarstva a time i za postupan rast životnog standarda hrvatskih ljudi i građana RH.

Dame i gospodo,

U prvih sedam godina svoje neovisnosti, usprkos i suprotnom i ponekom zlurom očekivanju, Republika Hrvatska je otišla dalje no što je itko mogao predvidjeti. Ne moram Vas pri tome podsjećati da smo se u ne tako dalekoj prošlosti morali nositi ne samo sa izazovima prelaska na demokraciju i tržišno gospodarstvo, već i s agresijom protiv slobode i neovisnosti. Tu smo fazu uspješno dovršili i obranili svoju budućnost.

Unatoč takvim okolnostima, unutar hrvatske Vlade i državnog vodstva je od početka postignuta suglasnost o osiguravanju uvjeta za održivi gospodarski rast i razvitak. Hrvatska uspješno provodi izmjene u gospodarstvu, privatizaciji te je izgradila pravnu i institucionalnu, tržišno usmjerenu infrastrukturu, u cilju iskorištenja i jačanja svog gospodarskog potencijala, a postizanja visoke konkurentnosti na međunarodnom tržištu i privlačenju stranih ulaganja.

Slijedom stabilizacijskog programa koji je prije četiri godine uvela hrvatska Vlada, temeljni hrvatski gospodarski pokazatelji bilježe zadovoljavajuće rezultate. Industrijska proizvodnja je u uzlaznoj putanji, godišnja stopa inflacije za 1996. godinu bila je samo 3,4%, što je zabilježeno kao jedna od najnižih stopa u Europi, a sadašnja stopa inflacije iznosi 3,7%. Proračunski deficit za 1996. je bio niži od 2% BDP-a, ove će godine biti i manji, kuna je stabilna a vanjski dug razmjerno nizak. U listopadu 1997. su devizne pričuve gotovo izjednačene s ukupnim vanjskim dugom zemlje. -

1995. i 1996. su, uglavnom, uređeni odnosi s međunarodnom financijskom zajednicom, Pariškim, Londonškim klubom, što je Hrvatskoj omogućilo da kao vjerodostojan sudionik nastupi na međunarodnim tržištima kapitala, uz jedan od najnižih udjela za otplatu dugova u BDP-u među svim gospodarstvima zemalja u tranziciji. Ta su dostignuća dobila priznanje u siječnju 1997., kada su Moody's, Standard and Poor's i IBCA Hrvatskoj dodijelili kreditni rejting BBB-a, svrstavši time Hrvatsku na investicijsku rejting listu. Dionice Plive, vodeće hrvatske farmaceutske industrije, kao prve srednjoeuropske industrijske tvrtke i Zagrebačke banke uvršteni su na međunarodna tržišta kapitala, a ostale pristižu. Europska banka za obnovu i razvitak, s preko 314 mil. ECU-a, a i mnoge međunarodne tvrtke već su prisutne u Hrvatskoj, dok brojne inozemne banke u njoj otvaraju svoje podružnice.

BDP je u 1996. zabilježio realni rast od 5%, dosega-vši preko 4.200 USD po glavi stanovnika, a u ovoj se godini očekuje i realno viša stopa rasta.

Mr. Nenad Porges, dipl. oec., ministar gospodarstva u Vladi RH na tribini u Hrvatskoj paneuropskoj uniji 2. prosinca 1997.

Hrvatska je već otvorena i na vanjsku trgovinu otpada 60% hrvatskog BDP-a. U 1996. je godini ona dosegla 12,2 milijardi USD, s razmjerno visokim trgovinskim deficitom koji se, međutim, u najvećoj mjeri pokriva pozitivnom bilancom uslužnog sektora i neto transferima kapitala iz inozemstva. Prvih devet mjeseci ove godine pokazuju ista kretanja u vanjskoj trgovini - ukupna robna razmjena iznosila je 9,7 milijardi USD, od čega 3,3 milijarde USD otpada na izvoz, a 3,4 milijarde USD na uvoz roba.

Na vanjskotrgovinsku razmjenu s Europskom unijom trenutačno otpada približno 60%, dok zemlje CEFTA-e u njoj sudjeluju sa 17%.

Sadašnje stanje i tendencije trgovačkog deficita je nužno suzbiti rastom izvoza, te u tom smislu Vlada priprema i konkretne mjere. Gospodarska praksa i iskustvo drugih zemalja pokazali su da je dugoročan gospodarski rast nemoguć bez rasta izvoza roba i usluga. Srednjoročno gledano, stopa rasta izvoza trebala bi biti na razini stope BDP-a. To se mora postići pojačavanjem konkurencije na domaćem tržištu i daljnjom liberalizacijom sustava trgovinske politike, nakon čega će uslijediti povećanje učinkovitosti proizvodnje, smanjenje troškova proizvodnje te agresivnija prisutnost na međunarodnom tržištu. To će se također postići usvajanjem novih tehnologija, te privlačenjem izravnih stranih ulaganja, prvenstveno kroz strateška ulaganja. Iskustva drugih naprednih tranzicijskih zemalja pokazuju da se vrlo velik dio povećanja izvoza i stvaranja visokoproduktivnih novih radnih mjesta ostvario upravo iz direktnih stranih ulaganja.

Da bi se to ostvarilo kao, *conditio sine qua non*, postavlja se pitanje otvaranja gospodarstva i liberalizacije trgovinskih odnosa s drugim zemljama. To je nešto što se ne može izbjeći i vjerujem da je svima jasno da je u današnjici prošlo vrijeme klasičnog protekcionizma u obliku kojeg smo i mi poznavali. Ova Vlada jest za držav-

nu potporu gospodarstvu na način da se stvore transparentni pravni i institucionalni okviri za odvijanje tržišne utakmice, da se izrade međunarodno kompatibilne mjere za poticanje proizvodnje, izvoza i stranih ulaganja, ali ne za takvu državnu intervenciju koja bi išla za tim da se štiti neprofitabilni, neuspješni ili nepoduzetni kroz razne oblike protekcionizma ili ograničenja, zabrane ili neopravdano visoke carine. Takva politika bila bi provjereno kontraproduktivna i imala bi za posljedicu posvemašnju gospodarsku izolaciju Hrvatske. Zbog navedenog pristupanje Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i europskim integracijskim strukturama CEFTA-e i EU ostao je imperativ u kontekstu današnjeg položaja Republike Hrvatske.

Vama je poznato da se Republika Hrvatska nalazi u postupku pristupanja WTO i CEFTA-i. Iako je u javnosti puno više pozornosti privlače aktivnosti Republike Hrvatske usmjerene ka CEFTA-i, želio bih naglasiti važnost aktivnosti koje se provode na pristupanju u članstvo WTO, poglavito stoga što je članstvo u WTO uz asocijacijski odnos s EU preduvjet za primanje u CEFTA-u. Republika Hrvatska održala je do sada tri kruga bilateralnih pregovora sa pojedinim članicama WTO vezanih uz carinske koncesije za robe odnosno koncesije u trgovini uslugama. Također su održana dva kruga multilateralnih pregovora na kojima se razmatrao gospodarski sustav Hrvatske s jasnim zahtjevima za uvođenje transparentnosti i prilagodbu zakonodavstva pravilima WTO u svim područjima gospodarstva uključujući sustav zaštite, porezni sustav, zaštitu intelektualnog vlasništva, područje usluga i dr. U ovom trenutku radimo na doradi inicijalne ponude i slijedeći krug očekujemo u veljači.

Glede aktivnosti na pristupanju CEFTA-i Hrvatska je započela bilateralne pregovore sa svim njezinim članicama (Poljska, Rumunjska, Češka i Slovačka, Mađarska, Rumunjska, Slovenija). Pregovori o slobodnoj trgovini sa Slovenijom su završeni, te očekujemo da će

Ugovor stupiti na snagu s 1. siječnjem 1998. Ukoliko se obistine pozitivna predviđanja prema kojima će se početkom slijedeće godine ponovno započeti pregovori o Ugovoru o suradnji s EU, realno je očekivati da će u 1998. godini Hrvatska postati članica WTO i biti u mogućnosti dovršiti proces sa članicama CEFTA-e. Put ulaska u te integracije nije lagan, on obuhvaća prihvaćanje nekih uvjeta koji se kratkoročno mogu činiti nepovoljnim, ali sam uvjeren kako u svoju korist prihvaćamo transparentna pravila igre koja vrijede i za sve ostale koji sudjeluju na međunarodnom tržištu i koja su neophodna za ostvarivanje neporecivih srednjoročnih gospodarskih ciljeva ove države koji su: ubrzavanje svekolikog gospodarskog rasta, posebice generiranog izravnim ulaganjima a time i izvozom, povećanje razine domaće štednje, povećanje razine ulaganja na preko 25% BDP-a, otvaranje novih radnih mjesta, okončanje programa privatizacije postupnom privatizacijom javnih poduzeća te okončanje masovne kuponske privatizacije koja je u tijeku, sveobuhvatna obnova ratom razorenih područja i cjelokupne infrastrukture, održavanje niske stope inflacije i proračunskog deficita kao i stabilnog tečaja, daljnje poboljšanje transparentnog pravnog i institucionalnog okvira, ravnomjerniji regionalni razvitak.

U bliskoj budućnosti očekujemo stvarnu godišnju stopu rasta BDP-a od preko 7%. Kako bi se potaknuo daljnji rast, Vlada će poduzeti potrebne dodatne mjere stimulacije proizvodnje, produktivnosti i izvoza, kao i mjere postizanja ravnoteže i smanjivanja javne potrošnje s ciljem ostvarivanja djelotvornih javnih službi i manjeg poreznog opterećenja.

Da bi se, pak, dodatno privukla strana ulaganja i osiguralo najprivlačnije tržište od ključne je važnosti daljnja integracija Hrvatske u Euroatlantske integracije, ulazak u WTO, CEFTA-u, te EU kao krajnji cilj. Neuključivanje u te procese imalo bi niz negativnih gospodarskih posljedica. U najvećoj mjeri bili bismo neatraktivna lokacija za koncentraciju poslovnih aktivnosti i počeli bismo značajno zaostajati za tranzicijskim zemljama uključenim u euroatlantske integracijske procese. U suprotnom, postoji vjerojatnost da bi se naši izvoznici sve više okretali tržištima bivše Jugoslavije i Istočne Europe izvan EU, razina stranih ulaganja bila bi znatno manja od one koja bi jamčila održavanje koraka s uspješnim tranzicijskim zemljama i relativno brzo dostizanje standarda EU, restrukturiranje gospodarske aktivnosti prema sektorima s višom proizvodnošću odvijala bi se znatno sporije, a gubitak najproduktivnijeg dijela ljudskog kapitala, bila bi veća.

Međutim, obzirom na jasno izraženi stav hrvatskog državnog vodstva Vlade Republike Hrvatske, kako je jedan od najbitnijih strateških ciljeva vanjske politike Republike Hrvatske pristupanje euroatlantskim integracijama, moje je čvrsto uvjerenje da će se u nadolazećim godinama Hrvatska izgrađivati na postojećim političkim i gospodarskim preduvjetima uspjeha. Ova je zemlja dokazala da ima dovoljno snage da brzo i učinkovito prevlada tranzicijske teškoće. Rast otvorenog i slobodnog tržišnog gospodarstva uzima maha s već postignutom makroekonomskom stabilnošću, održivim fiskalnim stanjem, ubrzavanju reformi, niskoj stopi zaduženja, oživljavanju turizma i drugih uslužnih sektora te brzom razvitku malih i srednjih poduzeća.

Naravno, trebat će i platiti cijenu usklađivanja pravila igre s WTO-om, odnosno Europom, te mi za kraj dozvolite samo naznaku onog što nam predstoji:

- **izjednačavanje trošarina za domaće i uvozne proizvode,**
- **redukcija liste roba na koju se odnosi sustav kontingenata i dozvola,**
- **preispitivanje propisa o nadzoru kakvoće uvoznih proizvoda i usklađivanje s propisima o normlizaciji,**
- **liberalizacija trgovine uslugama,**
- **revizija inicijalne ponude za poljoprivredno-prehrambene proizvode.**

Jednakovremeno će i nadalje trebati smanjivati udjele proračunske potrošnje i fondova u BDP-u, dalje snažiti sve aspekte poštene tržišne utakmice, učiniti posve transparentnim sustav nabavki korisnika proračuna kao i sustav natjecanja za javne nabavke, a posebice ustrajno graditi povjerenje inozemnih, kako i portfolio i pojedinačnih, tako i potencijalni strateških ulagatelja.

Osobno sam uvjeren da RH može u svojim očekivanjima za 1998. biti optimistična i ambicionzija. Mogućnost sklapanja ugovora o suradnji, odnosno akcesijskog ugovora s EU tijekom 1998. postoji, a time se otvaraju i mogućnosti obistinjenja moje uvodne inverzije — nastavak povratka nama samima i Europi je preduvjet gospodarskog rasta u kojem će se za državu, osim u dogradnji i korekcijama sustava, biti sve manje a za gospodarske subjekte sve više mjesta.

SIEMENS

Obavijesti

Quo Vadis Europa

Ogranak Karlovac Hrvatske paneuropske unije proslavio je petu obljetnicu djelovanja radnim skupom pod naslovom "Quo Vadis Europa". Skup je održan pod pokroviteljstvom grada Karlovca 7. i 8. studenog 1997. godine u gradskoj vijećnici. O ovoj temi veoma zanimljiva izlaganja i svoje poglede iznijeli su prof. dr. Mislav Ježić - predsjednik HPEU, Karl von Habsburg - predsjednik PEU Austrije, Bernd Posselt - dopredsjednik PEU Njemačke, dr. Mladen Andrić, veleposlanik u Ministarstvu vanjskih poslova RH, dr. Karl G. Ströhm - novinar i dr. sc. Milan Kruhek, povjesničar.

Prisutne uzvanike i goste srdačno su dočekali i pozdravili predsjednik HPEU, Ogranka Karlovac mr. sc. dr. Marijan Pavan, Župan Vladimir Jelkovic te gradonačelnik Karlovca dipl. ing. Branko Vukelić.

Novi NATO za novu Europu

NATO nije čimbenik sigurnosti i njegovo širenje na istok Europe zapravo je želja za uključenjem u nova interesna područja, naglasio je prof. dr. Radovan Pavić, poznati geopolitičar, na našoj tribini 12. veljače 1998. godine. Voditelj tribine bio je prof. dr. Borna Bebek- Pelsöcz.

Najava tribine

"Europska monetarna integracija"

Početkom ožujka, točnije 5. ožujka 1998. godine u 19 sati u našim će se prostorijama održati tribina na temu "Europska monetarna integracija" - uloga bankarskog sustava i novca u integracijskom procesu te status zemalja koje neće biti integrirane, posebno s gospodarskog stajališta. O ovoj temi govorit će naš gost iz Njemačke dr. Dietrich Wolf, član Upravnog odbora Bayerische Landesbank Girozentrale iz Münchena. Dr. D. Wolf rođen je 1939. godine u Münchenu i bio je ministar financija (Ministerial Director) u vladi Bavarske.

Voditelj tribine je Mirko Barišić, dipl. ing.

Mladen Šutalo, dipl. ing. zamjenik generalnog direktora Hrvatske pošte i telekomunikacija

TRIBINA

TELEKOMUNIKACIJSKI SUSTAV U HRVATSKOJ

Subjekt unutarnje integracije i čvrste veze sa svijetom. Daljnji razvoj i poteškoće

Voditelj tribine ing Mirko Barišić

Gospode i gospodo, posebno mi je drago da smo se večeras ponovno okupili u okviru redovitih tribina HPEU-a. Kada je radna skupina koja se skrbi o odvijanju tribina birala temu, onda je bez ikakve dvojbe prihvaćena ova tema jer smo smatrali da je područje telekomunikacija vrlo zanimljivo i neobično važno u ovom trenutku za našu zemlju. Zaista, suvremeni telekomunikacijski sustav sigurno spada u korpus novih civilizacijskih stečevina i bit će nam posebno drago da čujemo večeras gdje smo u Hrvatskoj kada je riječ o tako suvremenoj, modernoj stečevini. Nije netočno ako kažem, a što je uobičajeno i u svijetu, da se standard ljudi mjeri s razinom telekomunikacijskog sustava, da se napredak jedne zemlje također mjeri s tim sustavom, što samo za sebe govori da je to jedna disciplina koja je od svakodnevnice koristi ne samo običnim ljudima nego i svekolikim državnim ustanovama i institucijama. Dakako, vrlo je zanimljivo čuti što smo učinili, s obzirom da znamo što nas je zadesilo ovih 7-8 godina u novostvorenoj državi Hrvatskoj, na području telekomunikacija u najširem smislu. I u doba Domovinskog rata taj sustav je odigrao jednu važnu i sasvim određenu ulogu. Međutim, posebno nam je zadovoljstvo što mogu reći da u ovom trenutku nismo mogli napraviti bolji odabir kada je u pitanju predavač, od osobe g. M. Šutala. Ono što je učinjeno na području te-

lekomunikacija svjedoči, da je g. M. Šutalo, uz potporu svojih suradnika, postigao takvu razinu sustava koja nas je najviše približila stupnju razvoja zemalja zapadnog svijeta. Stoga molim g. M. Šutala da nam u svojem sažetom izlaganju kaže što je to telekomunikacijski sustav danas u Hrvatskoj i što možemo očekivati sutra.

G. Mladen Šutalo

Uvažene dame i gospodo, želim se prije svega g. Ježiću i g. Barišiću zahvaliti na uvodnim toplim riječima. Osobita mi je čast da u prostorijama HPEU mogu sudjelovati na tribini i prezentirati ono što je Hrvatska pošta i telekomunikacije, pogotovo u proteklih 7 godina, napravila na području telekomunikacija na ko-

jim poslovima radim već dugi niz godina. Temu ste dobili u pozivu a koncepcija predavanja je gledati i slušati s obzirom da smo mi inženjerski kadar, pa nam je lakše da uz govor možemo i prikazivati slike. Što su to telekomunikacije ima mnogo definicija, a ja ću vam reći jednu koja se meni najviše svidjela a ona glasi otprilike ovako: telekomunikacije su infrastruktura same sebi i svakoj drugoj infrastrukturi, znači nešto bez čega nije moguće zamisliti niti današnji svijet a niti svijet u budućnosti.

Iako brzo prolaze, godine nam nisu daleke a ja ću vam reći jedan segment iz 90-tih godina. Tada je u Hrvatskoj bilo na 100 stanovnika 17 telefonskih priključaka, dok je razvijena Europa imala 50-tak. Kada govorimo o stanju ostalih teleko-

Mladen Šutalo, dipl. ing. zamjenik generalnog direktora Hrvatske pošte i telekomunikacije

Slika 1. Ratna razaranja hrvatske telekomunikacijske infrastrukture

infrastruktura hrvatskih telekomunikacija pretrpjela velike štete, slika 1.

Nakon proglašenja nezavisnosti, Hrvatska je započela s reorganizacijom telekomunikacijske djelatnosti, njeni reguliranjem putem Zakon o telekomunikacijama, koji je stupio na snagu u lipnju 1994. godine. Telefonska mreža (koja je do tada bila ustrojena u četiri razine: tranzitnu, mrežno-grupnu, čvornu i mjesnu) reorganizirana je u arhitekturu s dvije razine komutacijskih sustava: tranzitnom i pristupnom. Nova se arhitektura temelji na digitalnoj mreži a prednost pri implementiranju imaju digitalni komutacijski čvorovi i optički kabeli velikog kapaciteta. U istom razdoblju uvedene su i dobro razvijene dvije pokretne telefonske mreže:

analogna (NMT 450), pod nazivom MOBITEL, koja je započela s radom 1990.

digitalna (GSM), pod nazivom CRONET, koja je započela s radom 1996.

Područje koje pokriva svaka od ovih mreža danas i broj pretplatnika sredinom 1997. prikazani su na slici 2.

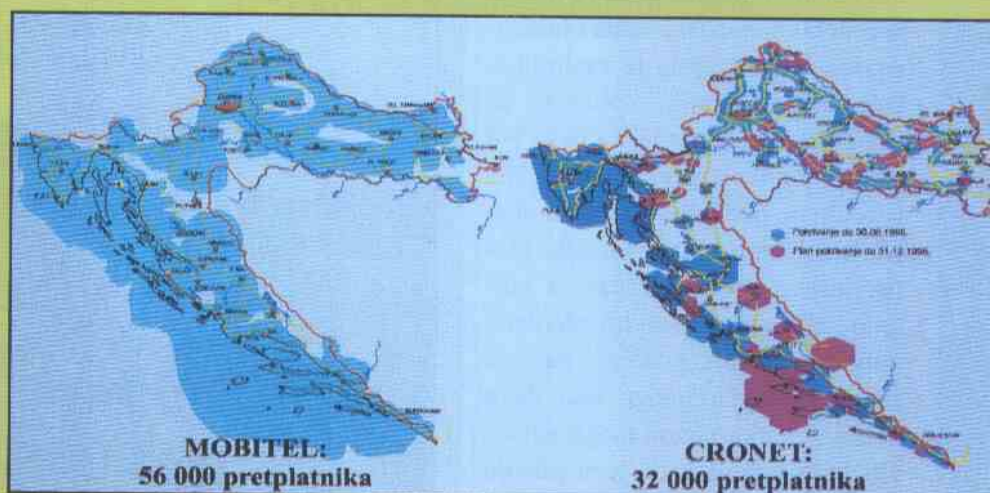
Nove tehnologije i nove planove

munikacija odnosno opreme u omjeru analogne i digitalne, onda možemo govoriti o tome da smo komutaciju imali dominantnu i analogno isto tako prijenosne sustave, što je svijet počeo iz sustava praktički odbacivati. 1990. godina je donijela u razvoju HPT-a veliku prekretnicu. Ona nije došla samo sa činjenicom da je u Hrvatskoj došlo do osnivanja jedinstvenog poduzeća HPT-a, nego i sa činjenicom da je HPT imala spremne kadrove za jedan tako veliki izazov. Stvorena je jedna moćna organizacija i podijeljena na dva dijela - poštanski i komunikacijski. Rad HPT-a danas je organiziran u 20+20 regionalnih centara, od kojih svaki pokriva područje po jedne od ukupno dvadeset županija, i to zasebno za poštanske i za telekomunikacijske usluge. Od ukupnog broja djelatnika (20.000), oko 46% zaposleno je u telekomunikacijama.

Telekomunikacijska djelatnost u Hrvatskoj, iako formalno osamostaljena tek koncem 1990. godine, dio je bogate europske i svjetske tradicije na tom području. Njeni počeci na području Hrvatske sežu u 1850. godinu, kada je prva telegrafska linija dovedena do Zagreba, samo četriri godine nakon Morseovog izu-

ma. Prvi telefoni u Zagrebu su uvedeni 1881. godine. Radio-Zagreb je započeo s emitiranjem 1926. godine, samo pet godina nakon Radio-Pittsburga (koji se smatra začetnikom radio emitiranja u svijetu). Prva digitalna centrala je instalirana u Zagrebu 1980. godine.

Početkom 1991. godine HPT je donio ambiciozni Srednjoročni plan razvoja s uključivanjem u svjetske i europske integracijske procese. Međutim, započeo je rat: još jednom je, ponovo, pripremljena odavno poznata strategija uništavanja komunikacija između pojedinih dijelova zemlje, sa ciljem njihove potpune blokade. Tijekom ovoga rata je

Slika 2. Pokretne telefonske mreže u Hrvatskoj

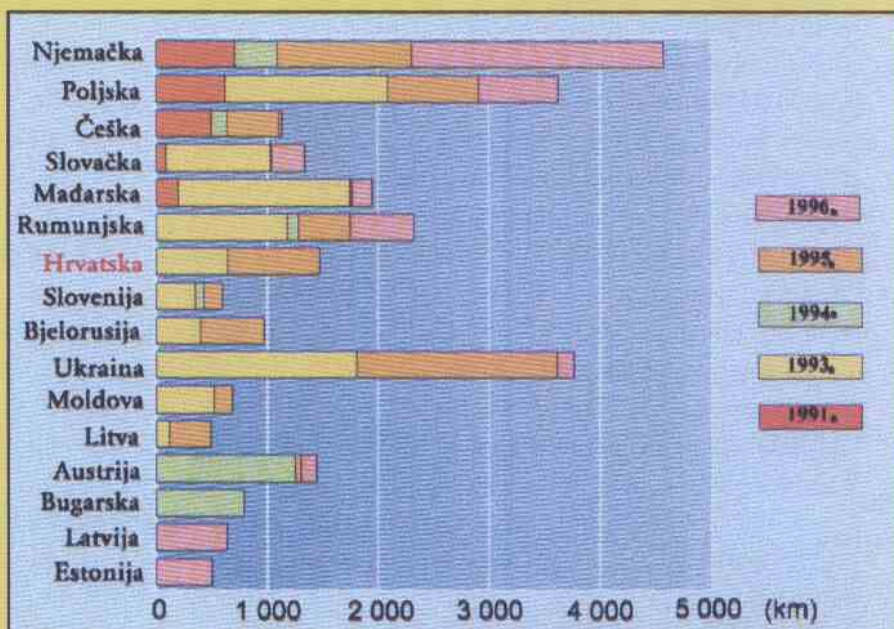
Slika 3. Nova hrvatska međunarodna i magistralna mreža svjetlovodnih kabela 1996.

tražili smo na inozemnom tržištu. Godine 1993. instalirana je tranzitna međunarodna centrala u Zagrebu, kombinirana tranzitna međunarodna centrala u Rijeci, Osijeku i Splitu, a međunarodnim optičkim kabelom spojeni smo sa Slovencima i Mađarima. Te godine je Hrvatska dobila međunarodni code broj 385 u telefoniji i druge codeove na području telegrafije odnosno prijenosa podataka. Koncem 1996. Hrvatska je optičkim kabelom povezana i s BiH i SR Jugoslavijom, a putem međunarodnog svjetlosnog podmorskog kabela Cro-Ita 1 izravno s Italijom. Preko istovrsnog kabela Adria 1 (segmenta 2. i 3.) koji je zajednički projekt Deutsche Telekom AG, grčkog OTE, albanskog Telecoma i HPT-a, povezani smo s Albanijom i Grčkom, (Slika 3.) a koji su dio multinacionalnog projekta Trans European Lines (TEL). TEL je upravo startao kada smo i mi počeli graditi. (Slika 4.) Danas je ideja da se izgradi jedan moćni optički kabelski sustav u dužini od 370 tisuća km. Cjelokupna nova optička kabelska infrastruktura otvorila je Hrvatskoj mogućnosti da postane telekomunikacijska tranzitna zemlja, posebno kao najkraća

spojnica između Sjeverne/Srednje Europe i Sredozemlja, te između Zapadne i Jugoistočne Europe. (Slika 5.)

Kako smo to gradili? Brzinom kojom smo ponekad i sami bili iznenađeni. Kabel od Rijeke do Zagreba građen je od 1970. do 1977. dakle punih 7 godina. Mi smo za jedan takav poduhvat potrošili manje od 7 mjeseci, a danas po prilici gradimo mjesečno oko 250-300 km a moramo graditi i dalje i sve više.

Kada danas podvučemo i pogledamo što je od 1990. do 1997. godine napravljeno, prema stvarnim pokazateljima to izgleda ovako: 1990. godine imali smo 17 telefona na 100 stanovnika u fiksnoj mreži, 1997. smo završili s 33 telefona. To-liko smo i planirali, a 2.000. godinu planiramo dosegnuti 41 telefon. Naravno, u isto vrijeme razvijaju se i ostale mreže i usluge u njima, a ovdje je akcent samo na fiksnu mrežu. Obično u fiksnoj mreži imamo dvije komponente koje ju sačinjavaju: jedno su telefonske centrale a drugo su spojeni putovi koji su u pretplatničkoj mreži, te žice, a na međumjesnim ravninama to su optički kabeli. U telefonskim centralama smo imali oko 1.200.000 instaliranih linija, no samo oko 820.000 uključenih telefona. Od ukupne tehnologije je bilo 16% digitalno. Danas smo prešli brojku od 2 milijuna priključaka, linija ima blizu 3 milijuna. Možda će vas zanimati gdje je u ovom času i što radi svijet. Svijet je imao puno izgrađenih koaksijalnih kabela, davno ih je digitalizirao i nije imao potrebu za izgradnjom novih optičkih kabela, tako da se može govoriti da smo

Slika 4. Porast i veličina projekta TEL na području država-članica (duljine svjetlovodnih kabela)

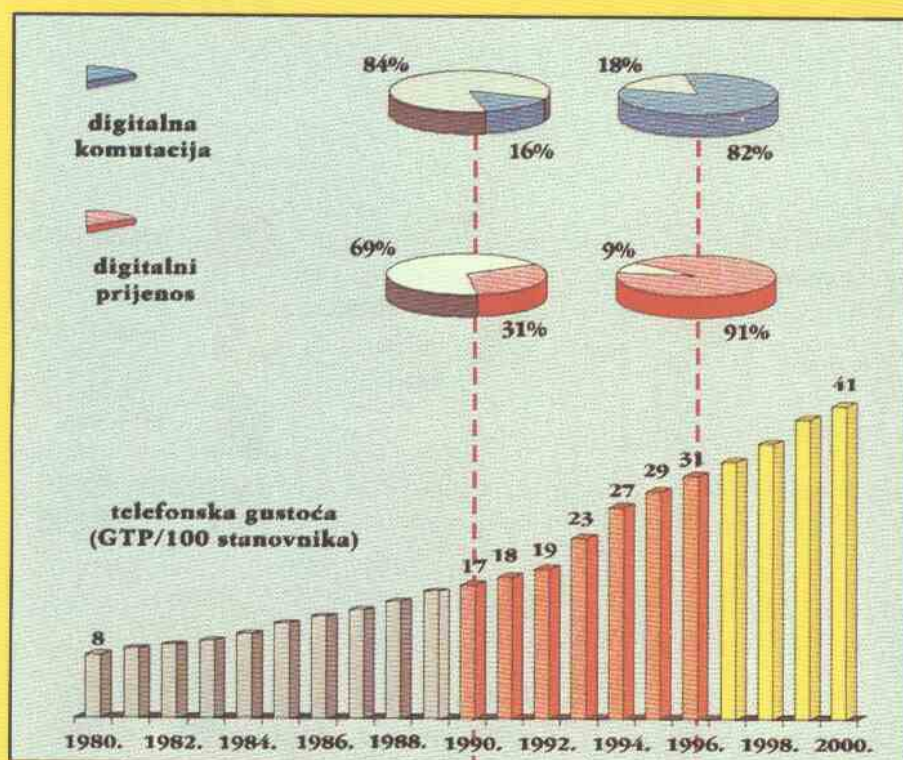

Slika 5. Hrvatska infrastruktura kao dio europskih telekomunikacija

Tablica 1. Planirani razvoj hrvatske telekomunikacijske mreže i usluga

Pokazatelj / godina	1990.	1996.	Plan 2000.
TEMELJNI KAPACITETI I TEHNOLOŠKI RAZVOJ TELEFONSKE MREŽE			
Ukupni instalirani kapacitet pristupnih komutacija	990 799	1 911 641	2 200 000
Telefonska gustoća (GTP/100 stanovnika)	17.2	31	41
Iskorišteni kapacitet pristupnih komutacija (%)	709	78.6	84
Br. područnih centrala	56	415	300
Br. udaljenih pretplatničkih stupnjeva	16	1 022	1 400
Digitalne područne centrale (%)	52	65	80
Digitalne tranzitne i međunarodne centrale (%)	79	98	99
Br. međunarodnih telefonskih kanala	3 653	9 000	15 000
Br. javnih telefonskih govornica	200	9 904	13 500
svjetlovodni kabeli (km.)	200	10 000	20 000
Digitalni prijenosni sustavi (DPS) na regionalnoj razini (%)	31	80	95
DPS na magistralnoj i međunarodnoj razini (%)	20	92	98
BROJ PRETPLATNIKA			
Telefonske mreže	822 988	1 370 000	1 850 000
Analogne pokretne mreže MOBILTEL (NMT)	240	53 000	12 000
Digitalne pokretne mreže CRONET (GSM)	0	15 000	240 000
Telex mreže	4 294	990	800
CROAPAK mreže	130	780	1 200
Mreža analognih iznajmljenih vodova	5 300	7 300	2 000
CROLINE - Mreža digitalnih iznajmljenih vodova	0	110	760
ISDN (osnovni + primarni pristup)	0	0	14 500 + 1 400
USLUGE INTELIGENTNE MREŽE I TELEFONSKE USLUGE S DODATNOM VRIJEDNOŠĆU			
Besplatni poziv	0	31	5 000
Usluga s dodatnom tarifom	0	7	660
Jedinstveni pozivni broj	0	2	1 600
Poziv uz plaćanje kreditnom karticom	0	0	6 400
AUDIOTEKS (davatelji usluga)	0	74	1 530
Centrex (podsustav za poslovne skupine korisnika)	0	0	32 000
TELEMATIČKE USLUGE S DODATNOM VRIJEDNOŠĆU			
VIDEOTEKS (pretplatnici i davatelji usluga)	0	732 + 90	0*
CRO400	0	124	715
HPT - INTERNET (PC + HOST)	0	6 500	100 000 + 1 200

* Danas u HPT Internetu

Slika 6. Tehnološki razvoj hrvatske telefonske mreže do 2.000 godine

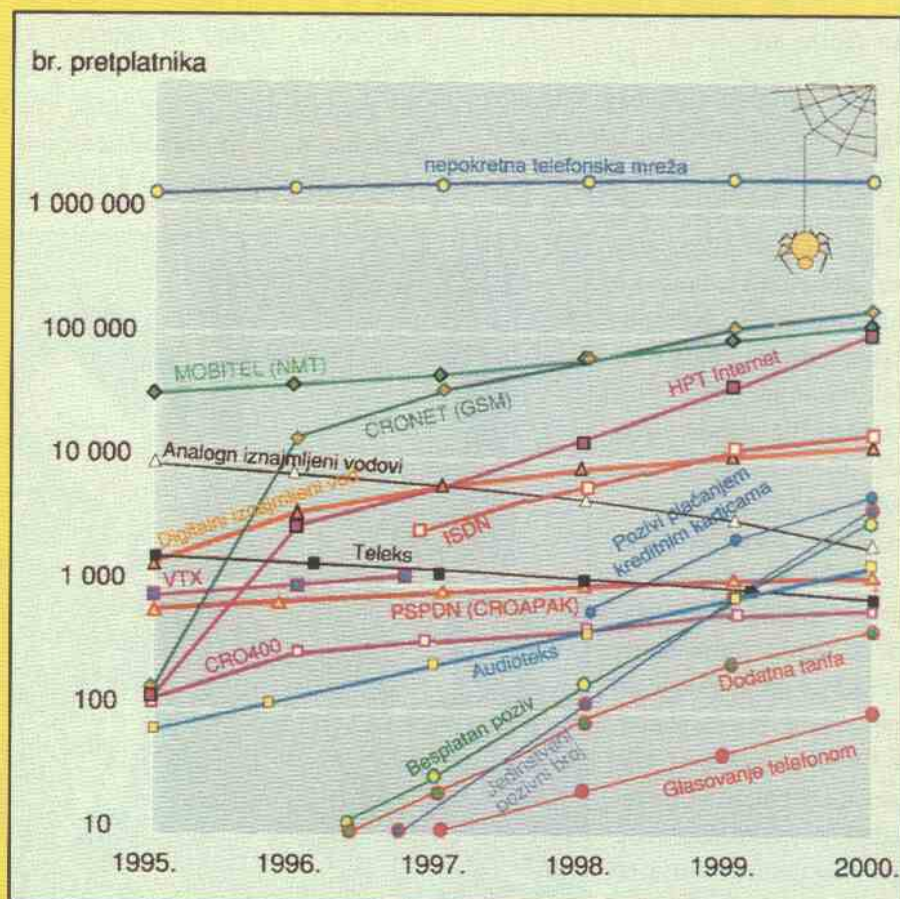
mi na tehnološkoj razini na vrhu u Europi a Europu smatram na vrhu u svijetu. Rijetko ćete naći koju zemlju u svijetu da ima najmodernije telefonske govornice isključivo sve na čip kartice. Mi smo na najmodernije telefonske govornice prešli 1994. godine (10.000 govornica - danas ih imamo oko 15.000).

Ova moćna infrastruktura stvorila nam je i preduvjete za izgradnju Cronet i GSM mreže, u koju je danas uključeno oko 80.000 telefona. Kapacitet je oko 200.000 priključaka. Mobitela danas imamo 65 - 75.000 priključaka. Mrežu smo zakružili na 120.000 i kompatibilna je sa slovenskom mrežom. Proširili smo se na područje hrvatskog dijela BiH gdje smo dobili i koncesiji za izgradnju i eksploataciju takve mreže. To isto vrijedi i za Cronet mrežu. Koliki je značaj ove mreže za hrvatsko gospodarstvo, prvenstveno za turizam ili image Hrvatske, pokazuje podatak da smo dnevno u toj mreži imali u ljetu 1996. godine 6.000 gostiju, u 1997.

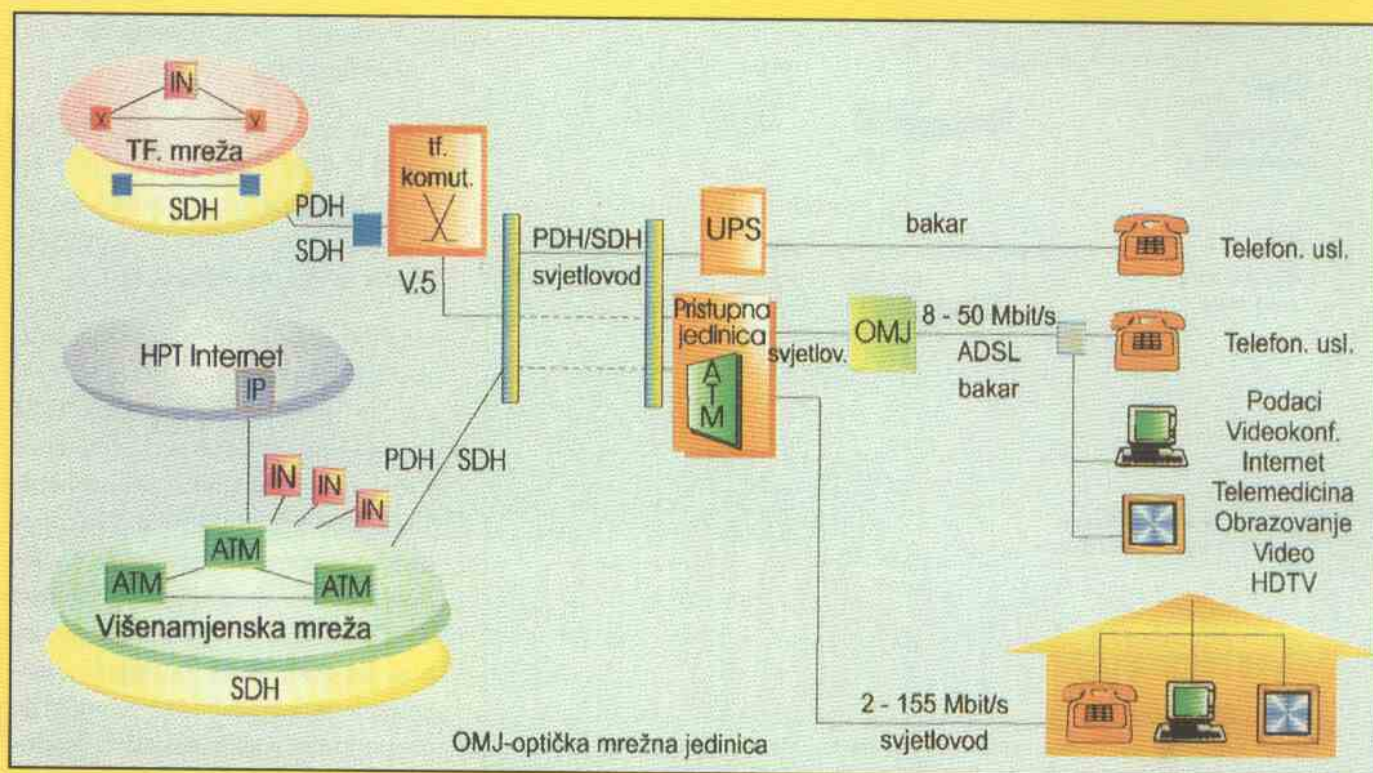
60.000, a u 1998. očekujemo oko 150.000 gostiju.

Plan razvoja telekomunikacija do 2.000 godine i osnovna područja širenja i ulaganja, te trenutno stanje vidljivo je iz tablice 1, a grafički prikaz je dan na slikama 6. i 7.

U svrhu daljnje modernizacije i razvoja HPT planira početkom 1998. godine implementirati javnu ATM mrežu. Budući da se predviđa da će kabelska televizija biti najmasovnija i stoga najzanimljivija širokopojasna usluga, HPT predviđa sudjelovanje u razvoju nacionalne CATV mreže. U tom smislu, postupna rekonstrukcija postojećih pristupnih mreža započet će najprije na području naših najvećih grado-

Slika 7. Prognoza broja pretplatnika telekomunikacijskih mreža do 2.000. g.

Slika 8. Ciljna struktura pristupne mreže u Hrvatskoj

va: Zagreba, Splita, Rijeke i Osijeka. (Slika 8.)

Kratki pregled budućeg tehnološkog razvoja hrvatske telekomunikacije mreže do 2.000. godine dan je tablici 2. Ciljevi definirani kao odrednice razvoja vrlo su zahtjevni i odnose se na pokrivanje svih nacionalnih potreba za telekomunikacijama i iznalaženje najpovoljnijih mogućnosti hrvatskog sudjelovanja u europskim telekomunikacijama. Vlastita iskustva, stručnjaci i znanost, kao i razni oblici suradnje na međunarodnoj razini, bit će pritom od vitalne važnosti. Danas u HPT-u, ili bolje rečeno u telekomunikacijama, gdje radi 10-tak tisuća zaposlenih, imamo oko 900 diplomiranih inženjera elektrotehnike, koji se i dalje školuju za tehnologije koje se mije-

njaju ne godišnje nego neke od njih i mjesečno, tjedno ili dnevno. U prosjeku imamo dnevno 4 inženjera van granica naše zemlje, gdje kod operatera ili proizvođača uče nove tehnologije. Istovremeno u suradnji

s matičnim Fakultetom elektrotehnike i računarstva organiziramo izobrazbu kadrova kroz postdiplomske studije i doktorate. Imamo oko stotinjak znanstvenih radnika. Ovo govorim zato da vidite da ima-

Mladen Šutalo tijekom izlaganja na tribini Hrvatske paneuropske unije

	Stanje 1996.	Plan 2000.	Napomena
Digitalizacija temeljne mreže	Započela 1980.; sredinom '97.: oko 70% pristupnih komutacija i 100% tranzitnih su digitalne; digit. magistralni kapaciteti izgrađeni su od 1992.-1995.	Nastavak postupne digitalizacije pristupne mreže do 2000., kada će biti preko 80% digitalnih pristupnih komutacijskih kapaciteta.	Uglavnom AXE tehnologija Ericsson Nikole Tesle.
Uvođenje svjetlovoda	Započelo koncem 80-tih.	Od 1992. naovamo prosječno se instalira 2000 km svjetlovodnih kabela.	Oko 50% svjetlovodnih kabela je domaće proizvodnje.
Uvođenje SDH sustava	Već su instalirani u gotovo cijeloj svjetlovodnoj mreži.	Njihovo se uvođenje nastavlja.	Glavni dobavljači opreme: Alcatel (Telettra), Siemens, Ericsson.
NMT 450	Rad sustava započeo je 1990.; dobra pokrivenost državnog teritorija.	Proširenje kapaciteta mreže tijekom 1997.	Dobavljač sustava: Ericsson.
GSM	Rad sustava započeo je krajem 1995.	Dobra pokrivenost državnog teritorija.	Sadašnja pokrivenost: Zagreb i drugi veći gradovi, turistička mjesta na obali. Dobavljač sustava: Siemens.
CCITT 7	Uvodi se u nove komutacijske kapacitete od 1993. naovamo.	Sve nove digitalne komutacije podržavat će CCITT 7.	
ISDN	Eksperimentalni rad započeo je 1993.	Postupno širenje.	Euro-ISDN: tijekom 1997.
ATM	Nije uveden.	Prva pilotska instalacija ATM planirana je u 1998.; postupno širenje.	
Inteligentna mreža	Uvedena 1996.	Postupno širenje.	Prva instalacija: Zagreb; tijekom 1997.: u Rijeci, Splitu, Osijeku.

Tablica 2. Pregled suvremenih tehnologija telekomunikacijske mreže u Hrvatskoj

mo znanje i ljude i na svjetskom tržištu. Zadužujemo se kod svjetskih banaka bez garancija, jer smo svojim radom dokazali da smo mi garancija. Znamo što hoćemo i što

možemo. Možemo doći do kapitala, ali bez obzira što nisam pesimista, ipak se bojim da je MAM, iako je u paučini, sjeo skoro na cijeli svijet. Hvala lijepo gospodo.

Nakon predavanja razvila se vrlo stručna diskusija, a kasnije je večer protekla u živom i srdačnom razgovoru s predavače, uz bogato pripremljeni koktel. (B. B.)

Izdaje: HRVATSKA PANEUROPSKA UNIJA, Zagreb, Jurišićeva 1a
 Redakcijski kolegij: Božica Barišić, Jasna Čmelić, prof. Fredi Kramer, Željko Obad, prof.
 Glavni urednik: Prof. Fredi Kramer, novinar
 Uredništvo: Zagreb, Jurišićeva 1a, Telefoni: 385 1 48 13 435, 48 13 451, Faks: 48 12 453,
 E-mail: hpeu@zg.tel.hr
 Tisak: DAROLIM • Priprema: SPOMIK d. o. o.

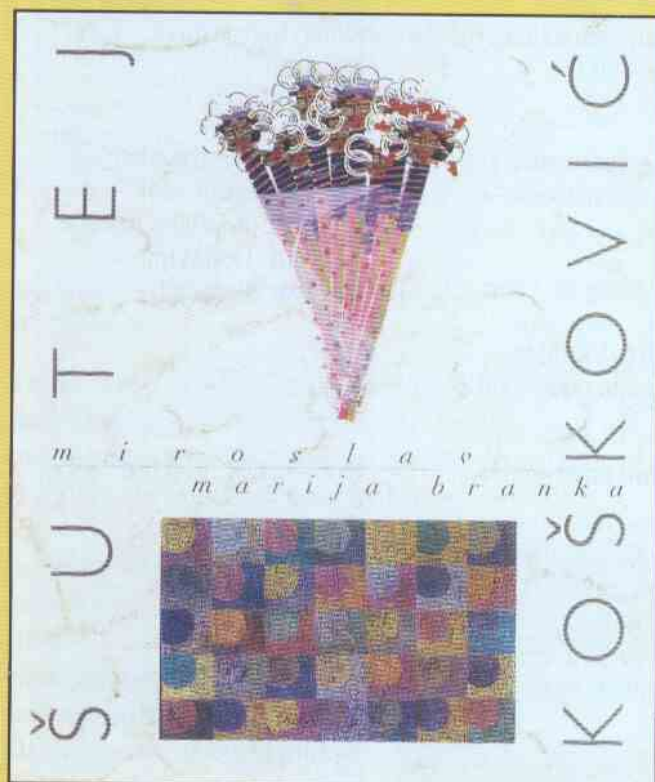
Dear friends

*Kindlichen Dank für die Glückwünsche
zum Geburtstages meines Sohnes*

Friedrich Hermann

*Thank you for the beautiful cards
and all of your help during the Christmas
shopping.*
Francesca and Karl Oetzel

Zahvala Francesce i Karla von Habsburga Hrvatskoj paneuropskoj uniji

Branka Marija Košković, rođena u Kutini diplomirala je grafiku 1964. na Akademiji likovnih umjetnosti u klasi prof. Alberta Kinerta, a samostalno i grupno izlagala je u raznim gradovima Hrvatske i Europe. Na ovoj se izložbi predstavila crtežima u miješanoj tehnici.

Patchwork 11 50x73 cm

Illica, 30x40 cm

Miroslav Šutej, Dugorešćanin, Školu primjenjene umjetnosti i Akademiju likovnih umjetnosti pohađao je u Zagrebu. Grafiku je diplomirao u klasi prof. Marijana Detonija 1961. godine. Samostalne i skupne izložbe imao je diljem svijeta. Danas je i sam profesor na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu i Širokom Brijegu. Deset izloženih crteža izrađeni su u kolažu i reljefu.

IZLOŽBA

Na poticaj ženskog Lions kluba GRIC ostvarena je u prostorijama HPEU izložba akademskih slikara **Marije Branke Košković** i **Miroslava Šuteja**. "Umjetnička usmjerenja ovih umjetnika podudaraju se u svojoj međunarodnoj prepoznatljivosti, suvremenosti i humanizmu. Bilo je, stoga, vrlo jednostavno posložiti i predstaviti ovih dvadesetak kokica koje mogu predstavljati autore, Zagreb i suvremeni trenutak hrvatske likovne umjetnosti u reprezentativnom svjetlu bilo gdje u svijetu" - rekao je gosp. Franjo Sinković, prof. povijesti umjetnosti koji je postavio izložbu i uređio katalog. Izložba je otvorena 18. prosinca 1997. uz prisustvo velikog broja posjetitelja, umjetnika, likovnih kritičara i može se pogledati u prostorijama HPEU do daljnjega.

(B. B.)

SIEMENS